

5. A települési érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A Fekete- és Fehér Körös mentén fekvő erdők ma az Alföld keleti részének legnagyobb kiterjedésű, összefüggő folyó menti keményfás ligeterdei.

A Marói erdő a mai Kettős-Körös bal partján, délnyugati irányba fekszik. Maró a Gerla, Csatár, Békés, Doboz között elterülő falu volt, mely a török időben pusztult el. Itt folyt a Maró-ér, „*Maróér*” mely részben a „*Kettős-Körös csatornába beleesett, egy része pedig Gerla-felé nyílt vízeret képez igen sok ágra oszolva.*”

A mocsaras részekből kiemelkedő szigetszerű erdők, időnként vízjárta magaslatok, mezőségi talajú hátságok, erdős puszta jellegű maradványok jellemezték a Gerlai-erdő (Békéscsaba), és a Marói-erdő (Doboz) területét. A régi uradalmi erdőtelepítések nyomai még láthatóak. Idős kocsányos tölgy, vadgesztenye fasorok, öreg szürke nyárfák, a hajdani vízfolyások szélén idős fákkal szegélyezett, néhány helyen már alig felismerhető erdei sétautak jellemezték. Egyes részeinek parkerdő jellegére utal a talajt beborító borostyán jelenléte. Az erdőt behálózó vadszőlő itt még szokatlan mennyiségben fordul elő, egykor indáiból a környék lakói ruhaszárító kötelet készítettek.

Doboz földesura a nagyvad óvásának legjellemzőbb formáját, a vadaskert felállítását rendelte el, a XIX. század legelején, mégpedig a Doboz-marói erdőben, ahol 2 táblányi zárt vadaskertet létesített, mely közel 50 éven át, 1857-ig állt fent. 1857-ben a Körösök szabályozásának megkezdésekor, a Szanazugtól kezdődő Kettős-Körös medrének megásásával a dobozi erdők egysége megszűnt, s ezzel együtt a vadaskert is. A marói erdő családi egyezség folytán a gerlai uradalom birtokába került. Jellemző, hogy az erdő ezen része ma is vadaskert néven ismert, több mint száz évvel megszűnése után is.

A folyó és vízjárta helyek mentén a tölgy, kőris, szil ligeterdő, illetve az erdős sztyepp jellegű táj a természetes vegetáció értékes maradványaként az erdő egy-egy részleteként ma is megtalálható. A Marói-erdő jelentősebb fajai a cserjeszintben a mogyoró (*Corylus avellana*) és a kányabangita (*Viburnum opulus*). A tűrőképes erdei fajok szép állománya található itt, több ezer tő gyöngyvirág (*Convallaria majalis*) és salamonpecsét (*Polygonatum latifolium*), öreg galagonya és vadkörtefa. A gerinctelen faunából a puhatestűek, a rovarok közül a nagylepkék és a bogarak érdemelnek említést. A megye keleti erdőségeinek endemikus faja az öt milliméteres nagyságot is elérő dobozi pikkelyes csiga (*Hygromia kovacsi*). Ezt a fokozottan védett, százezer forintos eszmei értékű fajt 1972-ben írta le Varga és Pintér a Marói-erdőben talált példányok alapján. A kovacsi species nevet megtalálójáról, a békéscsabai Kovács Gyuláról kapta.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A Marói-erdő élővilága, öreg fái a erdős sztyepp jellegű táj a természetes vegetáció értékes maradványaként jelentős természeti értéket képviselnek. Többek között a fokozottan védett dobozi pikkelyes csiga élőhelye.